

MARTA MEDYŃSKA I INNI*

Wydział Nauk Pedagogicznych, Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wrocław
e-mail: marta.medynska92@gmail.com

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
z okazji 100-lecia wydania dzieła
Chłop polski w Europie i Ameryce
William I. Thomasa i Floriana Znanieckiego.
Wrocław, 9–11 maja 2018 roku**

Minął wiek od wydania dzieła Williama I. Thomasa i Floriana Znanieckiego pt. *Chłop polski w Europie i Ameryce*, a ono wciąż nie traci na aktualności i jest źródłem licznych inspiracji dla socjologów, psychologów, pedagogów, antropologów i kulturoznawców pochodzących z różnych krajów. W uznaniu wkładu publikacji w rozwój wielu dyscyplin naukowych, w dniach 9–11 maja 2018 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu zorganizowano międzynarodową kon-

ferencję naukową *W przestrzeni biografii – identyfikacja doświadczeń, procesów i zmian*.

Badaczki i badacze z Chile, Brazylii, Kanady, Portugalii, Hiszpanii, Francji, Szwajcarii, Meksyku i Polski przybyli do Wrocławia, aby przedstawić wyniki swoich badań, porównać doświadczenia oraz opisać procesy i zmiany w przestrzeni biografii. Słowo biografia wymieniane tu było w różnych językach i odmieniane przez wszystkie przypadki, a tłumaczone przez naukowców między innymi jako

* Pozostali Autorzy: Monika Piotrowska, Agnieszka Styś, Agnieszka Teklińska (Wydział Nauk Pedagogicznych, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu).

opowieść o życiu, historia życia, opowieść (z) życia, autobiografia, własna historia, opowiadanie o sobie, trajektoria życia, moja historia, moja wędrówka, przeżywanie życia czy mapa życia.

Głównym obszarem refleksji badaczy stały się ich doświadczenia związane z wykorzystywaniem i rozwojem metod biograficznych w różnych krajach. Obrady konferencyjne koncentrowały się wokół czterech grup zagadnień. Były to: 1. dotychczasowe doświadczenia w stosowaniu metody biograficznej jako podejścia badawczego i praktycznego (wskazywano na osiągnięcia, trudności, krytykę); 2. aktualne sposoby realizacji podejścia biograficznego; 3. perspektywy jego rozwoju w badaniach społecznych i humanistycznych oraz 4. doświadczenia, procesy i zmiany identyfikowane w przestrzeni ludzkich biografii. Analiza tytułów wystąpień wskazuje na interdyscyplinarne ujęcie tematyki zaproponowanej przez twórców konferencji. Naukowcy, badacze i praktycy, którzy zaszczylicili konferencję, swoimi wystąpieniami stworzyli podstawę do inspirującej, a momentami porywającej debaty.

Uroczystego otwarcia konferencji, na którym, między innymi, obecni byli Rektor Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu prof. Ewa Kurantowicz i Dziekan Wydziału Pedagogicznego DSW dr hab. Paweł Rudnicki, dokonała dr Aneta Słowik. Powitała Ona gości i wprowadziła uczestników konferencji w problematykę obrad, ukazując dzieło W.I. Thomasa i F. Znanieckiego jako źródło inspiracji badawczej i inspiracji dla badaczy. Był to doskonały wstęp do otwierającego wystąpienia prof. Gastona Pineau, który

zaprezentował dotychczasowe tendencje i nowe perspektywy w stosowaniu metody biograficznej, jako podejścia badawczego i praktycznego.

G. Pineau jest wybitnym badaczem, profesorem emerytowanym i honorowym Wydziału Nauk Edukacyjnych Uniwersytetu w Tours we Francji. Jest nie tylko międzynarodowym autorytetem, ale i osobą od lat zaangażowaną społecznie w lokalnym środowisku. Uczony uznawany jest za twórcę francuskiej „szkoły” badań biograficznych i „frankofońskiego” podejścia w badaniach biograficznych. W swoim wykładzie podkreślał, że obecnie społeczeństwa zastanawiają się, czym jest życie (problem epistemologiczny i polityczny), i dlatego niezwykle ważne jest stawianie „biopytań”, dla budowania sensu swojej historii.

Z zainteresowaniem spotkało się wystąpienie Piotra Filipkowskiego i Danuty Życzyńskiej-Ciołek, którzy przedstawili badania biograficzne w kontekście archiwizacji danych jakościowych. Zaprezentowali Archiwum Danych Jakościowych usytuowane przy Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, ukazując opis kolekcji, która zawiera m.in. badania Józefa Obrębskiego (macedońskie, poleskie, autobiografie chłopskie z lat 30. XX wieku), Andrzeja Sicińskiego (style życia w miastach polskich), Zbigniewa Bokszańskiego (biografia a tożsamość narodowa). Poza tym zbiór badań zawiera wywiady dotyczące stylu życia ubogich rodzin, przemian stylów życia Polaków, strategii życiowych robotników w nowym polskim kapitalizmie oraz ludzi biznesu. Druga część wykładów plenarnych skoncentrowała uwagę uczonych wokół

problematyki doświadczania życia w biografiach (Christian Leray, Fatima Hamey-Warou, Muriel Molinié, Kaja Kaźmierska, Olga Czerniawska, Martine Lani-Bayle). Pojawiły się pytania o to, jaki jest potencjał badań biograficznych szczególnie w kontekście doświadczanych zmian społeczno-politycznych, jak badacze radzą sobie z dylematami etycznymi oraz jakie znaczenie mają dokonywane interpretacje.

Drugi dzień konferencji rozpoczęły następujące po sobie dwie sesje wykładów plenarnych. Pierwsza z nich poświęcona była identyfikacji procesów i zmian w badaniach biograficznych. Moderatorką sympozjum, w którym wystąpiło sześciu prelegentów, była Marie-Claude Bernard z Kanady. Finałem tego sympozjum była długa dyskusja o miejscu i znaczeniu badań biograficznych w andragogice oraz o doświadczeniach andragogów związanych z pracą nad narracjami. Druga część wykładów plenarnych, moderowanych przez Urszulę Dzikiewicz-Gazdę z DSW, dotyczyła poradoznawczych identyfikacji w pracach W.I. Thomasa i F. Znanieckiego. Autorki referatów (Elżbieta Siarkiewicz, Bożena Wojtasik, Aneta Słowik) ukazały obraz formalnych i nieformalnych poradniczych praktyk odczytanych w dziele *Chłop polski w Europie i Ameryce*, a w dyskusji przybliżyły słuchaczom problematykę poradoznawstwa, jego krótką historię oraz wyzwania, jakie stoją przed tą młodą dyscypliną naukową. Wskazały także na inspiracje, jakie badacze poradnictwa czerpią z prac W.I. Thomasa i F. Znanieckiego. Całość podsumowała prof. Alicja Kargulowa, dzięki której poradoznawstwo ukonstytu-

owało się jako samodzielna dyscyplina naukowa.

Po wykładach plenarnych rozpoczęto obrady w trzech równoległych sekcjach. Pierwsze sympozjum zatytułowane *Współczesne problemy i aktualne badania w podejściach biograficznych* moderował Jean-Philippe Gautier z Kanady. W tej sekcji wystąpiło pięciu prelegentów, którzy opowiadali o konstruowaniu tożsamości w badaniach narracyjnych i jej współczesnych przemianach. Drugie sympozjum, którego modelatorką była Marie-Claude Bernard, nosiło tytuł *Konsekwencje podejścia biograficznego w edukacji szkolnej*. Wystąpienia w tej sekcji wskazywały na możliwości, jakie daje wykorzystanie metody biograficznej w badaniach edukacji. Równolegle przebiegało trzecie sympozjum, również nawiązujące tematyką do wykorzystania badań biograficznych w badaniu edukacji, jednakże prelegenci skupili się tu przede wszystkim na pracy nauczycieli i na doświadczeniach osób podejmujących decyzję o rezygnacji z nauczania na różnych etapach edukacji. Moderatorem tej sekcji był Christian Leray z Francji.

Po krótkiej przerwie uczestnicy konferencji mieli możliwość uczestniczenia w następnych czterech sympozjach podzielonych na cztery równoległe sekcje. Pierwsza część nosiła tytuł *Historia życia i kształcenie do międzykulturowości w czasie kryzysu*. W tej sesji swoje referaty zaprezentowało czworo prelegentów, a opiekę nad całym sympozjum sprawowała Jeanne-Marie Rougira z Kanady. Prelegentki odnosiły się do opowieści migracyjnych oraz własnych biografii. Moderatorką drugiego sympozjum zaty-

tułowanego *Sytuacje trudne w doświadczeniach biograficznych podmiotu* była Muriel Molinié z Francji. W tej sekcji zaprezentowano pięć referatów, zwracając uwagę na możliwości zastosowania metody biograficznej w odniesieniu do takich sytuacji, jak doświadczenie choroby przewlekłej, czy zmiana tożsamości emigrantki. Obrady w trzeciej sekcji zatytułowano *Florian Znaniecki i badania biograficzne*. Złożyło się na nią pięć referatów nawiązujących do biografii i badań biograficznych oraz nowych perspektyw, jakie mogą one rodzić. W czwartej sekcji obrady toczyły się pod hasłem *(Auto)biograficzne pisanie w edukacji*. Moderatorem sympozjum, na którym wystąpiło trzech prelegentów, był Marcin Starnawski z DSW. Referaty zaprezentowane w tej części obrad odnosiły się do autobiografii i jej potencjału, a także perspektywy dialogicznej w badaniach narracyjno-biograficznych. Niezwykle trafnym podsumowaniem wszystkich rozważań w poszczególnych sekcjach okazało się wystąpienie Marii Reut z DSW, która mówiąc o narracji, biografii i tożsamości, zadała wszyst-

kim słuchaczom pytanie, czy można opowiedzieć siebie, wskazując tym samym na trudności i dylematy związane z metodą biograficzną.

W ciągu trzech dni uczestnicy konferencji rozmawiali o wykorzystaniu metody biograficznej, jej potencjale poznawczym i sile, ale także o wątpliwościach z nią związanych. Podsumowując obrady, G. Pineau, E. Siarkiewicz i A. Słowik zwrócili uwagę nie tylko na aktualność problemów identyfikowanych przez W.I. Thomasa i F. Znanieckiego, ale także na potencjał poznawczy i metodologiczne inspiracje dla współczesnych badań nad doświadczanymi i przeżywanymi przez jednostki, grupy i społeczności zmianami.

Mamy nadzieję, że wygłoszone referaty i dyskusje toczone we Wrocławiu – mieście spotkań, były dla uczestników konferencji źródłem wielu inspiracji związanych z wykorzystaniem metody biograficznej, spojrzenia na stuletnie dzieło W.I. Thomasa i F. Znanieckiego „świeżym okiem”, a także szansą na rozwój osobisty i naukowy oraz na integrację badaczy z całego świata.